

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

Ro‘yxatga olindi
№ MO-AL-2-I-5
2024-yil

Oliy ta’lim, fan va
innovatsiyalar vazirining
2024-yil “27”-dekabrdagi
485-sonli buyrug‘i bilan
tasdiqlangan.

“XORIJIY TIL (SHARQ TILLARI)”
yo‘nalishi bo‘yicha akademik litseylar pedagog xodimlarini
malakasini oshirish kursining o‘quv dasturi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

OLIY TA’LIM TIZIMI KADRLARINI QAYTA TAYYORLASH VA
MALAKASINI OSHIRISH INSTITUTI

O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI HUZURIDAGI PEDAGOG
KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA ULARNING MALAKASINI
OSHIRISH TARMOQ (MINTAQAVIY) MARKAZI

*Malaka oshirish kursining o‘quv dasturi Oliy, o‘rta maxsus va professional ta’lim yo‘nalishlari
bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashining
2024-yil 24-dekabrda 12-sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan*

Tuzuvchilar: **Tayanch modullari:** S.A.Nazarova - TDSHU Xitoy filologiyasi kafedrasida
mudiri p.f.n. (PhD), dotsent,
D.M.Raxmatullayeva-TDSHU Xitoyshunoslik Oliy maktabi o‘qituvchisi
D.A.Mutalov-Oriental universiteti, O'zbek va sharq tillari kafedrasida katta
o'qituvchisi.

Taqrizchi: f.f.d., prof. J.T. Ziyamuxamedov

*O‘quv dasturi O‘zbekiston Milliy universiteti Kengashining qarori bilan tasdiqqa tavsiya qilingan
(2024-yil “29”-noyabrda 4-sonli bayonnomasi).*

KIRISH

Dastur O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentyabrda tasdiqlangan "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 3-dekabrda "Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4910-son hamda Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 1-iyundagi "Akademik litseylar rahbar va pedagog xodimlarining uzduksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida"gi 296-son Qarorlarida belgilangan ustuvor yo'nalishlar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo'lib, u zamonaviy talablar asosida malaka oshirish jarayonlarining mazmunini takomillashtirish hamda akademik litseylar pedagog xodimlarining kasbiy kompetentligini muntazam oshirib borishni maqsad qiladi.

Dastur doirasida berilayotgan tayanch modullari mavzulari orqali akademik litseylarda faoliyat olib borayotgan pedagog xodimlarning chet tili ta'limini kompyuter texnologiyalari asosida tashkil qilish, dars jarayonida an'anaviy o'qitish va aralash metodlarni qo'llash, til o'qitishda interaktiv ta'lim vositalaridan samarali foydalanish hisobiga ularning pedagogik mahorat va kasbiy kompetentligini muntazam takomillashtirish bilan birgalikda pedagog xodimlarning ehtiyojlari asosida tanlab olingan tanlov modullari bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishlari ta'minlanadi.

Malaka oshirish kursining o'quv dasturi quyidagi tayanch modullar mazmunini o'z ichiga qamrab oladi:

- 1.1. Chet tili ta'limini kompyuter texnologiyalar asosida tashkil qilish.
- 1.2. Dars jarayonida an'anaviy o'qitish va aralash metodlardan samarali foydalanish.
- 1.3. Sharq tilini o'qitishda interaktiv ta'lim vositalar (videodarslar, onlayn ta'lim uchun platformalar) dan foydalanish.
- 1.4. Yakuniy nazorat.

Kursning maqsadi va vazifalari

Akademik litseylar pedagog kadrlarining malakasini oshirish kursining **maqsadi** pedagog kadrlarning o'quv-tarbiyaviy jarayonlarini yuqori ilmiy-metodik darajada ta'minlashlari uchun zarur bo'ladigan kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarini muntazam yangilash, kasbiy kompetentligi va pedagogik mahoratining uzluksiz rivojlanishini ta'minlashdan iborat.

Kursning **vazifalariga** quyidagilar kiradi:

- pedagog kadrlarning kasbiy bilim, ko'nikma, malakalarini uzluksiz oshirish va rivojlantirish;

- pedagoglarning zamonaviy talablarga mos holda akademik litseylardagi o'qitish sifati va samaradorligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan kasbiy mahorat darajasini oshirish;

- pedagog kadrlar tomonidan zamonaviy raqamli texnologiyalar va xorijiy tillarning samarali o'zlashtirilishini ta'minlash;

- o'qitishning innovatsion texnologiyalari va ilg'or xorijiy tajribalarni o'zlashtirish hamda ulardan o'quv jarayonida samarali foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish;

- o'quv jarayonini ilm-fan va ishlab chiqarish bilan samarali integratsiyasini ta'minlashga qaratilgan faoliyatni tashkil etish.

Kurs yakunida tinglovchilarning bilim, ko'nikma va malakalari hamda kompetentligiga qo'yiladigan talablar:

Kurs yakunida tinglovchilar quyidagi yo'nalishlarda bilim, ko'nikma, malaka hamda kompetensiyalarga ega bo'lishlari talab etiladi:

Tinglovchi:

- sharq tillarini o'qitishda an'anaviy va aralash metodlar (an'anaviy yondashuvni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish)ni samarali qo'llashni;
- sharq tillari ta'limini tashkil qilishdagi dasturiy vositalarning umumiy ta'rifi;
- til o'qitish metodi va prinsiplarilarini;
- sharq tillarini o'qitishning asosiy vositalarini;
- o'quv materiallar bilan ishlashni;
- ta'limni tashkil qilishda qo'llaniladigan zamonaviy dasturlar va ularning turlarini;
- pedagogik-dasturiy vositalar yaratish texnologiyalarini ***bilishi*** kerak.

Tinglovchi:

- sharq tilini o'qitishda onlayn ta'lim platformalari va ulardan foydalanish asoslarini o'zlashtirish;
- sharq tillarini o'qitishda ta'lim platformalari, o'quv materiallari, dars jadvali, vazifalarni va boshqa o'quv resurslar bilan ishlash usullaridan foydalanish;
- Adobe Premiere Pro, iMovie, Camtasia, OBS Studio, Adobe After Effects va Animaker dasturlari bilan ishlash;
- Power Point+iSpring poketi, Canva, Slidesgo yordamida taqdimot shaklida sharq tili dasrlari uchun o'quv materiallar yaratish;
- suniy intellektdan foydalangan holda o'quv materaillarni tayyorlash;
- Zoom, Micrasoft teams, Edpuzzle, Google meeting, Voov meeting, Flipgrid, Loomlardan foydalanish ***ko'nikma va malakalariga*** ega bo'lishi lozim.

Tinglovchi:

- audio va visual materiallarni taqdim etish;
- interaktiv ilovalar-Anki, Quizlet, yoki Pleco kabi ilovalar yordamida soʻz yodlashni qulaylashtirish;
- Classin, Cisco Webex, Moodle, Jitsi Meet, BigBlueButton platformalardan foydalanish;
- sharq tili darslarida soʻzlarni yodlashda aralash metodlarni tadbiq etish;
- suhbat mashqlari, yozuv mashqlari va oʻyinlarni dars jarayonida qoʻllash;
- oʻquv materiallarini strukturalash va formallashtirish hamda dars rejalarini taqdim etish;
- videodarslar, vebinarlar va elektron darsliklar yaratishga asoslangan zamonaviy dasturiy vositalar bilan ishlash ***kompetensiyalariga*** ega boʻlishi lozim.

Kursning hajmi

Malaka oshirish kursi 8 kredit (48 soat)ni tashkil etadi. Bunda oʻquv dasturining 4 kredit (24 soat)ga moʻljallangan tayanch modullari ishdan ajralgan holda qayta tayyorlash va malaka oshirish mintaqaviy markazlarida oʻqish orqali hamda ishdan ajralmagan holda mustaqil malaka oshirish shakllarini bajargan holda kamida 4 kredit yigʻish orqali amalga oshiriladi. Mustaqil malaka oshirish shaklida pedagog xodimlar tanlov modullarini oʻzlashtirish orqali hamda soʻngi bir yilda bajargan kasbiy faoliyat natijalari boʻyicha kreditlar yigʻib boradilar. Malaka oshirish davomida kamida 8 kredit birligini toʻplagan pedagog xodimlarga QR-kod tushirilgan elektron shakldagi sertifikat taqdim etiladi.

“XORIJIY TIL (SHARQ TILLARI)” YOʻNALISHI BOʻYICHA MALAKA OSHIRISH KURSI TAYANCH OʻQUV MODULLARINING MAZMUNI

1.1.Sharq tillarini oʻqitish metodikasining evolyutsiyasi va zamonaviy tendensiyalari

Sharq tillarini oʻqitish metodikasining tarixiy rivojlanish bosqichlari — grammatik-tarjima yondashuv. Kommunikativ va kognitiv-diskursiv metodlarning jarayonlari. Xalqaro standartlar (CEFR, ACTFL) va ularning xitoy, yapon hamda koreys tillariga moslashtirilish. UNESCOning madaniyatlararo va barqaror taʼlim (ESD) boʻyicha tavsiyalari tahlili. Sharq tillarini oʻzlashtirishda kognitiv va yoshga oid xususiyatlar. Xotira va tafakkurning roli. Til interferensiyasi muammosi va uni yengish yoʻllarini oʻrganish. CLIL (Content and Language Integrated Learning) — fan va tilni integratsiyalashtirgan holda oʻqitish tamoyillari. Tanqidiy va ijodiy fikrlash, soft skills (yumshoq koʻnikmalar)ni rivojlantirish masalalari yoritish. Pedagogni

analitik, moslashuvchan va madaniyatlararo sezgir mutaxassis sifatida shakllanishi. Pedagogni metodik bilim va insonparvar yondashuvini uyg'unlashuvi.

1.2. Sharq tillarini o'qitishda raqamlashtirish va sun'iy intellektdan foydalanish

Sharq tillarini o'qitishda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt (SI)dan samarali foydalanish. ChatGPT, Duolingo Max, Wordwall, Padlet, Canva, iSpring kabi EdTech platformalarining imkoniyatlari va ularni dars jarayoniga integratsiyalash usullari o'rganish. Pedagoglar interaktiv mashqlar, multimedia materiallar va raqamli topshiriqlarni loyihalash. Interferensiyani kamaytirish va o'quvchilarning mustaqil ishlashini rivojlantirish metodlari. Modulda akademik halollik, media savodxonlik va axloqiy me'yorlar. Soft skills — ijodkorlik. Muloqot, jamoaviy ish, moslashuvchanlik va tanqidiy fikrlash. Sharq tillarini o'qitishda yangi texnologiyalarni samarali tatbiq eta olish.

1.3. Litsey sharoitida inklyuziv va gumanistik yondashuv asosida sharq tillarini o'qitish

Sharq tillarini o'qitishda inklyuziv, gumanistik va madaniyatlararo ta'lim tamoyillari o'rganish. Universall ta'lim dizayni, differensial yondashuv va turli topshiriqlarni moslashtirish usullari. Empatiya, bag'rikenglik, emotsional intellekt va madaniyatlararo sezgirlik masalalari. O'quv qo'llanmalar va uslubiy majmualar (UMK)ni ishlab chiqish. CLIL elementlari hamda soft skills — hamkorlik, liderlik, muammolarni hal etish va sinfda ijobiy muhit yaratish ko'nikmalari rivojlantirish. Barqaror rivojlanish tamoyillariga asoslangan ta'lim muhitini loyihalash.

1.4.Yakuniy nazorat.

Yakuniy nazorat tayanch modullari mazmunidan kelib chiqib onlayn test sinovlari asosida tashkil etiladi. Onlayn test sinovlarida 60 foizdan yuqori natijaga erishgan tinglovchilarga tayanch modullarini to'liq o'zlashtirgan hisoblanadi va ularga 4 kredit ajratiladi. Onlayn test sinovlarida 60 foizdan kam ko'rsatkichga erishgan tinglovchilarga ikki marta qayta topshirish imkoniyati beriladi. Qayta topshirish natijasida onlayn test sinovlaridan 60 foizdan kam ko'rsatkichga erishgan tinglovchilar kursni o'zlashtirmagan hisoblanadi.

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlarda tinglovchilar o'quv modullari doirasidagi ijodiy topshiriqlar, keyslar, o'quv loyihalari, texnologik jarayonlar bilan bog'liq vaziyatli masalalar asosida amaliy ishlarni bajaradilar.

Amaliy mashg'ulotlar zamonaviy ta'lim uslublari va innovasion texnologiyalarga asoslangan holda o'tkaziladi. Bundan tashqari, mustaqil holda o'quv va ilmiy adabiyotlardan, elektron resurslardan, tarqatma materiallardan foydalanish tavsiya etiladi.

Ishdan ajralmagan holda mustaqil malaka oshirishni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Mustaqil malaka oshirish o'quv-metodik va ilmiy-pedagogik faoliyat hamda mustaqil tajriba ortirish natijalariga ajratilgan kreditlarni yig'ish orqali amalga oshiriladi. Kasbiy faoliyat turlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: xorijiy mamlakatlarda malaka oshirish, stajirovka o'tash; iqtidorli va iste'dodli o'quvchilar bilan ishlash; ilmiy anjumanlarda ma'ruza bilan qatnashish; ilmiy jurnallarda maqolalar chop etish; o'quv adabiyotlari (hammualliflikdagi darslik, o'quv qo'llanma)ni tayyorlash va nashrdan chiqarish. Mustaqil tajriba ortirishda akademik litseylar pedagog xodimlari o'z ehtiyojlari va tanlovlaridan kelib chiqib, onlayn shakldagi tanlov modul dasturlarini o'zlashtiradilar. Mustaqil malaka oshirish shakli bo'yicha so'nggi bir yilda to'plangan kredit birliklari malaka oshirish natijalarini umumlashtirishda hisobga olinadi. Pedagog xodimlarning mustaqil malaka oshirish natijalari elektron portfolio tizimida o'z aksini topadi.

Dasturning axborot-metodik ta'minoti

Modullarni o'qitish jarayonida ishlab chiqilgan o'quv-metodik materiallar, tegishli soha bo'yicha ilmiy jurnallar, Internet resurslari, multimedia mahsulotlari va boshqa elektron va qog'oz variantdagi manbalardan foydalaniladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O'zbekiston”, 2017. – 488 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O'zbekiston”, 2018. – 507 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. 3-jild.– T.: “O'zbekiston”, 2019. – 400 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– “O'zbekiston”, 2020. – 400 b.
5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. -T.:O'zbekiston, 2021.- 464 b.

II. Normativ-huquqiy hujjatlar

6. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2023.
7. O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentabrda qabul qilingan “Ta'lim to'g'risida”gi O'RQ-637-sonli Qonuni.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi “O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-5847-son Farmoni.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020- yil 29- oktabr “Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-6097-sonli Farmoni.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28- yanvardagi “2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi PF-60-son Farmoni.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020- yil 3-dekabrda “Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida” PQ-4910-son Qarori.
12. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022- yil 1-iyundagi “Akademik litseylar rahbar va pedagog xodimlarining uzduksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida” 296-son Qarori.

III. Maxsus adabiyotlar

13. Демина Н.А. Методика преподавания практического китайского языка. Изд. 2-е, испр.и доп. – М.: Восточная литература, 2012. – 88 с.
14. Shabanov J. Chet tilini o'qitish metodikasi va zamonaviy texnologiyalar. - T., 2009.
15. Xudoyberganova Z. Mutaxassislikning nazariy masalalari. O'quv

qo'llanma. T., 2013.

16. Usmonov A.I., Baxramov F.D. Kompyuter texnologiyalari asoslari. -T., 2010.

17. Aripov M., Fayziyeva M., Dottayev S. Web texnologiyalar. O'quv qo'llanma. -T.: "Faylasuflar jamiyati", 2013. -350 b.

18. Tillayev A.I. Fotodizayn, Adobe Photoshop. O'quv qo'llanma. -T.: "Adib", 2014.- 156 b.

19. Назарова С. Методика обучения восточным языкам (китайский язык).-Т.: Инновацион ривожланиш нашриёт матбаа уйи, 2020. -116 b.

20. Alixonov S., Rayemov M. Informatika va axborot texnologiyalari o'qitish metodikasi.-T.: Iqtisod moliya, 2010.

21. Karimov A.A., Nazarova S. Xitoyshunoslikning dolzarb masalalari: filologiya, falsafa tarix, iqtisod va siyosat// Истории преподавания китайского языка в Узбекистане. – Т., 2015. – 22– 25с.

22. To'rayeva G.H. Google Classroom platformasida ishlash bo'yicha metodik tavsiyalar. Uslubiy qo'llanma. -Buxoro, 2020. – 36 b.

23. Кочергин И.В. Очерки методики обучения китайскому языку. Научное издание. – М.: Муравей, 2011. – 160 с.

24. Виртуальная реальность как новая исследовательская и образовательная среда. Серфуз Д.н. и др. // ЖУРНАЛ Научно-аналитический журнал «Вестник Санкт-Петербургского университета Государственной противопожарной службы МЧС России», 2015. – 185-197 с.

25. Игнатова Н. Ю. Образование в цифровую эпоху: монография. М-во образования и науки РФ. – Нижний Тагил: НТИ (филиал) УрФУ, 2017. – 128 с. http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/54216/1/978-5-9544-0083-0_2017.pdf

26. Moodle LMS tizimida masofaviy kurslar yaratish. O'quv-uslubiy qo'llanma. – T.: Toshkent farmatsevtika instituti, 2017.

27. Tursunov S.Q. Ta'limda elektron axborot resurslarini yaratish va ularni joriy qilishning metodik asoslari. Monografiya. -T.: Adabiyot uchqunlari, 2018.

IV. Internet saytlar

<http://edu.uz>

<http://lex.uz>

<http://bimm.uz>

<http://ziyonet.uz>

<http://natlib.uz>